

koitsijoilla oli tunnollaan usein myös muuta pikkurikollisuutta, ja heidän kohdallaan voidaan puhua eräänlaisesta epäsosiaalisesta ja laittomiin ansiomahdollisuuksiin perustuvasta elämäntavasta.

Alkoholirikollisuus osoittautuu vahvasti kaupunginosa-, kortteli- ja jopa talokohtaiseksi ilmiöksi, sillä muuttamat Sörnäisten ja Punavuoren osoitteet kattavat suuren osan kaikista laittomaan väkijuomaliikkeeseen liittyvistä syyteistä. Etsittäessä selityksiä alkoholirikollisuuden esiintymiselle kiintyy huomio ensin niihin erilaisiin rajoituksiin, joilla kontrolloitiin nimenomaan työväestön alkoholinkäyttöä (aluerajoitukset, viikonlopun anniskelukiellot kansanravintoloissa jne.). Rajoitukset olivat luomassa tilannetta, jossa työväestön viikonloppuun keskittyvä juomatapa tuotti salakapakaille runsaasti uusia asiakkaita. Kunnallisen anniskeluosakeyhtiön harvalukuiset ravintolat kontrolloivat jokaisen sisälle pyrkijän, mutta salakapakkaan pääsi kuka tahansa ja koska tahansa. Alkoholirikollisuuden leviämistä edesauttoi myös yleinen näkemys, jonka mukaan tavallista salakapakointia ei oikeastaan edes pidetty rikoksena, vaan tavallaan ymmärrettävänä elinkeinona. Laiton alkoholikauppa tarjosikin monelle taloudellisessa ahdingossa elävälle varteen otettavan mahdollisuuden ansaita elantonsa. Raastuvanoikeuden tuomiokirjat kertovatkin uudestaan ja uudestaan kerta-kaikkisten toimeentulovaikeuksien kanssa kamppailevista ihmisistä, jotka saattoivat pitää käyhäinapua huomattavasti laitonta viinanmyyntiä häpeällisempänä selviytymiskeinona. Elinkeinoon houkuttelevuutta lisäsivät lain määräämät suhteellisen lievät rangaistukset ja rangaistusten täytäntöönpanossa esiintynyt tehottomuus. Eri-laisten kauppiaiden alttiutta rikkoo asetuksia puolestaan lisäsi armodon kilpailu asiakkaista; tässä yhteydessä esimerkiksi laissa säädettyistä myyntiajoista oli pakko tinkiä

asiakassuhteen säilyttämisen nimissä.

Laiton väkijuomaliike koettiin ennen kaikkea poliisia työllistäväksi järjestyksenpidon ongelmaksi, joka aina toi mukanaan myös muuta rikollisuutta ja yleistä levottomuutta. Tähän liittyen laitton väkijuomaliike oli monille myös moraalinen ongelma, turmiota tuottava ”mätäpesäke”, joka oli poistettava, ennen kuin se saastutti koko pääkaupungin työväestön. Helsingin virallinen alkoholipoliitikka reagoi alkoholirikollisuuteen melko laimeasti, päävastuu jätettiin poliisille ja oikeuslaitokselle ja poliisivalvonnan tehostaminen nähtiin myös parhaana vastatoimenpiteenä alkoholirikollisuudelle. Poliisin työtä puolestaan haittasivat mm. vapaaehtoisten todistajien puute ja vaikeudet hankkia raskauttavia näyttöjä yksityisasunnoista.

Laiton väkijuomaliike kytkettiin luonnollisesti myös kieltolakikeskusteluun ja olemassa olevaa alkoholirikollisuutta käytettiin puolin ja toisin alkoholipoliittisena lyömäaseena ja esimerkkinä niin kieltolain puolesta kuin sitä vastaanakin. Kieltolain vastustajat näkivät alkoholirikollisuuden räjähdysmäisen kasvun ja yleisen lainkunnioituksen romahtamisen olevan kieltolain väistämättömiä seurauksia, ja jo olemassa oleva alkoholirikollisuus osoitti ihmisten olevan erittäin valmiita rikkomaan lakia, mikäli alkoholin saatavuutta vain vähänkin rajoitettiin. Kieltolain puoltajat katsoivat puolestaan laillisen alkoholin tarjonnan synnyttävän ympärilleen myös alkoholirikollisuutta, joka sekin vähitellen poistuisi täydellisen kieltolain myötä. Esimerkkinä vedottiin oman maan alkoholirikollisuustilastoihin, jotka osoittivat jatkuvaa vähenemistä, vaikka lainsäädäntö oli samanaikaisesti koko ajan tiukentunut.

Kai Häggman

Annosteltua isyyttä

Seppo Helminen

Ole nyt yrittämättä
näin kuin minä
yli elämän
niin muina miehinä,
etten itseäni tunne.

Kunpa oppisit elämän niin
kuin olisit sen itse valinnut,
vienyt hitaaseen valssiin
suoraan mutta lempeästi
silmiin katsoen, ympäri ympäri
ja sitten vielä
yrittäisit saatolle
lievän huimauksen soidessa
päässäsi.

Sitähän saa ja täytyy
olla uskollinen
aatteelle isänmaalle kaikelle,
mutta itselleen: pystyssä päin
omassa selkärangassaan
kuin häpeäpaalussa, tuomittuna.

Maailmahan nyt on mikä on
eikä sinulla poikani ole
siihen vielä mitään osaa,
pelkkä arpa, ikuinen
mahdollisuus.

Paikasta paikkaan sinä vedit
kädestä kuin narusta lelua ja
siihen oppi: laukkamaan
keinuhevosenä. Kun jalkasi jo
ulottuivat maahan kävellä pois,
minä keinuin vielä edestakaisin
vuosia polvillaan kuin olisin
anonut jotain.

Nouset vaihdepyöräsi selkään ja minä
kehystän itseni ikkunaan kun heilautat
näkemiit ja minä
olen iloinen
pilke kerrostalon lasisilmässä.

Taas sinä jätit tänne
toisen sormikkaan, kaulaliinan,
ja sarjakuvalehden, sakean
hiljaisuuden.
Miten minä mahtuisin
luovimatta liikkumaan?

Kun kysyt mitä on elämä,
mitä rakkaus,
kun väännyt kysymystesi
painon alle,
ne tarjoavat sinulle
fraasejaan kuin ilmaista hotellihuonetta,
jossa kysymysmerkit saavat oikaista
selkänsä.
Älä lepää elämäsi ohitse.
Niin nopea se on: vain kyljen kääntö
kehdosta hautaan, kierähdys
asettamasi riman alitse.